

ผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา
ที่มีต่อพฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กปฐมวัย
THE EFFECTS OF CONTEMPLATIVE EDUCATION ON
SHARING BEHAVIOR OF EARLY CHILDHOOD

¹ยุรัตน์ดา สุขไชย, ²นันทชนนปภพ ปาลินทร, ³รัตนลักษณ์ มณีรัตน์โชติวงศ์,
และ⁴วสันต์ หอมจันทร์

¹Yuratda sukchai, ²Nontachanonpaphop Palintorn,

³Rattanalak Maneerattanachoti Wong and ⁴Wasan Homchan

มหาวิทยาลัยราชธานี, ประเทศไทย

Ratchathani University, Thailand.

¹choyuyaki@gmail.com, ²non.palintorn@gmail.com

Received May 14, 2021; Revised July 12, 2021; Accepted August 25, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กปฐมวัยก่อนระหว่างและหลังที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชาย-หญิง อายุ 5-6 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนโพธิ์ศิลานาหว้า ตำบลโนนโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดอำนาจเจริญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 15 คน ใช้เวลาในทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ๆ ละ 3 วัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา จำนวน 24 แผน และแบบสังเกตพฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กปฐมวัย โดยใช้ผู้สังเกต 2 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต (RAI) 0.97 สถิติที่ใช้ใน

¹ นักศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี

² อาจารย์ ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี

³ อาจารย์ ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี

⁴ อาจารย์ ดร., หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated-measures ANOVA) ผลการวิจัย พบว่า 1) พฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ก่อนระหว่างและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในแต่ละช่วงสัปดาห์ มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ก่อนระหว่างและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ในแต่ละช่วงสัปดาห์มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

คำสำคัญ : จิตตปัญญาศึกษา; เด็กปฐมวัย; พฤติกรรมการแบ่งปัน

Abstract

The objectives of this research were to study and compare the sharing behavior of the early childhood students before, during and after implementing the Contemplative Education. The sample through simple random sampling of this research was the group of 15 children aged between 5-6 years in kindergarten level 3 studying in the first semester of 2020 academic year of Phosilanawa School under the Amnatcharoen Primary Educational Service Area Office, Muang District, Amnatcharoen Province. The duration of experimentation was 8 weeks with 3 days per week. The tools used in the research were 24 plans of Contemplative Education and the Early Childhood Sharing Behavior Observation. There were two observers and the reliability of the observers (RAI) was 0.97. The statistics included Mean, Standard deviation, Repeated measured variance (Repeated-measures ANOVA). Results of this research were as follows. 1) Sharing behavior of early childhood students before, during and after implementing the Contemplative Education was increasingly changing week by week respectively. 2) Sharing behavior of early childhood students before, during and after implementing the Contemplative Education was increasingly changing week by week with statistical significance at the level .01

Keywords : Contemplative Education, Early Childhood, Sharing Behavior

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยเผชิญวิกฤตความเสื่อมถอยด้านคุณธรรม จริยธรรม มีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมที่หลากหลายและมีแนวโน้มเป็นสังคมปัจเจกมากขึ้นเพราะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วผ่านกระแสโลกาภิวัตน์และโลกไซเบอร์ ทำให้วิถีชีวิตของคนไทยที่ดีเริ่มลดน้อยเสื่อมถอยลง มีการแข่งขัน ช่วงชิง เอารัดเอาเปรียบคนอื่นเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเด็กไทยในปัจจุบันเลี้ยงยากขึ้น สมาธิน้อย ก้าวร้าวไม่อดทน ช่วยเหลือตนเองได้น้อยลง มีพัฒนาการล่าช้า โดยพัฒนาที่ล่าช้าส่วนใหญ่เป็นด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและด้านการช่วยเหลือตนเองและด้านสังคม ถ้าเด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ขาดการแบ่งปันมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เด็กจะซึมซับเอาสิ่งที่ไม่เหมาะสมไปปฏิบัติและนานวัน สิ่งเหล่านั้นก็จะติดตัว เด็กไปแต่ถ้า เด็กได้รับการปลูกฝัง การแบ่งปันมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สิ่งที่ดีเหล่านั้นก็จะส่งผลให้เป็นคนที่ดีและอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ (ชนิตา อิศรเสนา, 2557) การศึกษาจึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

จะเห็นได้ว่าจิตตปัญญาศึกษาซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาตามแนวคิดใหม่ที่เน้นการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา จึงเป็นแนวคิดที่น่าสนใจ เนื่องด้วยจิตตปัญญาศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาจากภายใน ให้เกิดการตระหนักรู้ สติ สมาธิและเกิดปัญญา เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่นุ่มลงสู่ใจอย่างใคร่ครวญ และสัมพันธ์กับคุณธรรม ความเป็นมนุษย์ การศึกษาที่ทำให้เข้าใจด้านในของตัวเอง รู้ตัว เข้าถึงความจริง ทำให้เปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับโลกและผู้อื่น การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงและการรับฟังด้วยใจเปิดกว้าง ซึ่งจะนำไปสู่การรู้จักตัวเอง การหยั่งรู้ ความเปิดกว้างยอมรับความหลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียนสู่ความมีสมดุลงภายในมีปัญญาและมีความสุขแท้ (ธนาธิป ชัยโกวิท, 2551) มีแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามจิตตปัญญาศึกษา โดยเรียกหลักการนี้ว่าหลักจิตตปัญญาศึกษา 7 หรือ 7C's ซึ่งหลักการทั้ง 7 นี้ เป็นสิ่งที่เชื่อมโยงและสัมพันธ์ต่อกันและกันได้แก่ การพิจารณาด้วยใจอย่างใคร่ครวญ ความรักความเมตตา การเชื่อมโยงสัมพันธ์ การเผชิญความจริง ความต่อเนื่อง ความมุ่งมั่น ชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ได้แก่ การนั่งสงบอยู่กับตนเอง การเจริญสติภาวนา การสะท้อนคิด สุนทริยสนทนา การฟังอย่างลึกซึ้ง กิจกรรมอาสาสมัคร ศิลปะดนตรี รวมถึงพิธีกรรมทางศาสนา ส่งผลต่อการประพฤติปฏิบัติและการดำเนินชีวิตอย่างมีสติและปัญญา มีความรักความเมตตาต่อตนเองและสรรพสิ่งในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งและเป็นหนึ่งเดียวกับธรรมชาติ (ปราณี อ่อนศรี, 2557)

จากประสบการณ์สอนระดับปฐมวัยอย่างต่อเนื่องตลอดมาผู้วิจัยเห็นว่า เด็กส่วนใหญ่ยังขาดพฤติกรรมการแบ่งปัน เด็กชอบแย่งของเล่นแย่งวัสดุอุปกรณ์กันและกัน ชอบหามุมเล่นคนเดียว ไม่สนใจสิ่งรอบข้าง ด้วยแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา มาสอดแทรกในแผนการจัดประสบการณ์เพื่อศึกษาว่ามีผลต่อพฤติกรรมการแบ่งปันหรือไม่อย่างไร ซึ่งประโยชน์ที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางสามารถนำไปใช้ในกิจกรรมที่ต้องพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมให้กับเด็กปฐมวัยหรือเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กปฐมวัย ก่อน ระหว่างและหลังได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กปฐมวัย ก่อน ระหว่างและหลังได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีรูปแบบการทดลองแบบ time series design เป็นวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ซึ่งมีรายละเอียดตามขั้นตอนของการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุ 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านโนนโพธิ์ โรงเรียนโพธิ์ศิลานาหว้า โรงเรียนนาหว้ายางสองคอน และโรงเรียนก้าวหน้าสามัคคีคำงูเหลื่อม โรงเรียนในตำบลโนนโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ จำนวน 41 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กปฐมวัยชาย-หญิง อายุ 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนโพธิ์ศิลานาหว้า ตำบลโนนโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ จำนวน 15 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2.1 แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา จำนวน 24 แผนมีลำดับขั้นตอนการสอน 4 ขั้นได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างสมาธิ การมีสมาธิ การสงบนิ่ง

ก่อนเข้าสู่กิจกรรม ขั้นที่ 2 ขั้นนำ เชื่อมโยงประสบการณ์เข้ากับชีวิต การเชื่อมโยงระหว่างเพื่อน ขั้นที่ 3 ขั้นสอน ให้ความไว้วางใจ ให้การยอมรับ การคิดบวก การช่วยเหลือเกื้อกูล การให้อภัย กล้าเผชิญความจริง กล้าทดลองสิ่งใหม่การพูดคุยแลกเปลี่ยนกับเพื่อน การเล่าเรื่อง ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป สรุปบทเรียน สร้างแรงบันดาลใจ การให้กำลังใจแก่กันและกัน การทำให้เป็นพื้นที่แห่งมิตรภาพ โดยนำมาใช้จัดประสบการณ์เรียนรู้ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จัดกิจกรรมสัปดาห์ 8 สัปดาห์ๆละ 3 วัน วันอังคาร-วันพฤหัสบดี ในช่วงกิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ วันละ 30 นาทีเวลา 9.00-9.30 น. กำหนดหน่วยการเรียนรู้จำนวน 8 หน่วย ได้แก่ หน่วยโรงเรียนของเรา หน่วยตัวเรา หน่วยหนูทำได้หน่วย บ้านมีสุขหน่วย อาหารดีมีประโยชน์หน่วยฝน หน่วยวันแม่ หน่วยปลอดภัยไว้ก่อน หน่วยละ 3 แผน รวม 24 แผน

2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กปฐมวัย จำนวน 10 ข้อ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลา 1 สัปดาห์และดำเนินการสังเกตก่อนจัดประสบการณ์ (baseline) ด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมการแบ่งปัน พร้อมเก็บคะแนนไว้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลและดำเนินการสังเกตเป็นเวลา 8 สัปดาห์ๆ ละ 3 วัน วันอังคาร-วันพฤหัสบดี ในช่วงกิจกรรมสร้างสรรค์ วันละ 30 นาที ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการแบ่งปันปฏิบัติเช่นเดียวกับการสังเกตก่อนเรียน และบันทึกข้อมูลลงในแบบสังเกตพฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กปฐมวัย พร้อมเก็บคะแนนไว้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

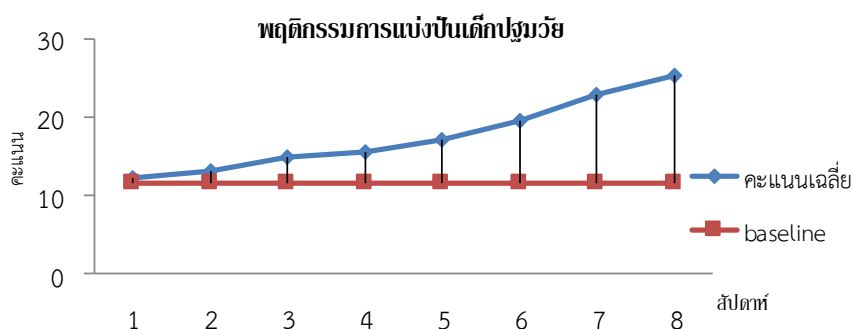
3.1 วิเคราะห์ผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กปฐมวัย โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.2 เปรียบเทียบพฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กปฐมวัยก่อน ระหว่างและหลัง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาก่อนระหว่างการทำทดลอง โดยการทดสอบสมมติฐานใช้สูตร t-test แบบ Dependent Sample โดยการทดสอบและวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอข้อมูลโดยค่าสถิติและความเรียง

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กปฐมวัย สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. วิเคราะห์พฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กปฐมวัยก่อน ระหว่างและหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาก่อน ระหว่างการทดลอง ผู้วิจัยนำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ในช่วงระยะการทดลอง ช่วงแรก เด็กแย่งอุปกรณ์กัน ไม่ยอมส่งวัสดุอุปกรณ์ให้เพื่อนเมื่อทำกิจกรรมนั้น เด็กปฐมวัยแสดงพฤติกรรมออกมาในทางที่ดีขึ้นในแต่ละสัปดาห์จึงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับ

2. วิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กปฐมวัย ก่อนระหว่างและหลังได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การเปรียบเทียบอัตราการเปลี่ยนแปลง ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated-measures ANOVA) และเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กปฐมวัยแต่ละสัปดาห์ ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบอัตราการเปลี่ยนแปลงคะแนนพฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กปฐมวัย

อัตราการเปลี่ยนแปลง	ระยะเวลา (สัปดาห์)							
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8
พฤติกรรมการแบ่งปัน	0.05	0.13	0.29	0.35	0.48	0.68	0.98	1.19

จากตารางที่ 1 ปรากฏว่า อัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กปฐมวัย สัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 8 มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มมากขึ้นเป็น 0.05-1.19 เท่า

ของคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ซึ่งแต่ละสัปดาห์มีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำของพฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กปฐมวัย

แหล่ง	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างสัปดาห์	39015.00	1	39015.00	600.96	.000
ความคลาดเคลื่อน	908.88	14	64.92		

จากตารางที่ 2 ปรากฏว่า ปรากฏว่า คะแนนพฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กปฐมวัย ก่อน ระหว่างและหลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา แต่ละสัปดาห์มีค่าความแปรปรวนแบบวัดซ้ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กปฐมวัยแต่ละสัปดาห์

	$\bar{X}$	ส 1	ส 2	ส 3	ส 4	ส 5	ส 6	ส 7	ส 8
Baseline	11.60	0.6	1.53	3.46*	4.13*	5.60*	8.00*	11.4*	13.86*
ส 1	12.20	-	0.93	2.86*	3.53*	5.00*	7.40*	10.8*	13.26*
ส 2	13.13	-	-	1.93*	2.60*	4.06*	6.46*	9.86*	12.33*
ส 3	15.06	-	-	-	0.66	2.13	4.53*	7.93*	10.40*
ส 4	15.73	-	-	-	-	1.46	3.86*	7.26*	9.73*
ส 5	17.20	-	-	-	-	-	2.40	5.80*	8.26*
ส 6	19.60	-	-	-	-	-	-	3.40*	5.86*
ส 7	23.00	-	-	-	-	-	-	-	2.46*
ส 8	25.46	-	-	-	-	-	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กปฐมวัย แต่ละสัปดาห์ตามตาราง 4 ปรากฏว่า คะแนนในช่วงสัปดาห์ที่ 2, สัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 8 คะแนนมีการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ส่วนในช่วงอื่น ๆเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ซึ่งการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาส่งผลให้คะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นอย่างชัดเจนในช่วงที่ สัปดาห์ที่ 2 สัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 8 แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กปฐมวัย ในสัปดาห์ที่ 1-8 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นตลอดทุกช่วงสัปดาห์ โดยช่วงสัปดาห์ก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สัปดาห์ที่ 2,7,8 มีการเปลี่ยนแปลงชัดเจนมากที่สุด

อภิปรายผล

ผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่มีต่อพฤติกรรม การแบ่งปันของเด็กปฐมวัย มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากการสังเกตพฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กปฐมวัย ก่อน ระหว่างและหลังได้รับการ จัดประสบการณ์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา พบว่า ในขั้นสร้างสมาธิครูให้นักเรียนทำ กิจกรรมเป็นกลุ่มใหญ่โดยครูให้เด็กปฐมวัยนั่งสมาธิ กิจกรรมโยคะท่าปลาตาว เพื่อให้เด็ก ปฐมวัยมีสติ สมาธิที่ดีขึ้น แต่ในขั้นสร้างสมาธิยังไม่ทำให้เด็กปฐมวัยเกิดพฤติกรรมการแบ่งปัน มากนัก เนื่องจากการทำกิจกรรมเป็นการสร้างสมาธิ สร้างสติ เพื่อให้เชื่อมโยงในการทำ กิจกรรมขั้นต่อไป ไปเท่านั้น ในช่วงสัปดาห์แรกเด็กปฐมวัยสามารถนั่งสมาธิได้ไม่นาน จาก กิจกรรมนี้ทำให้เด็กมีสมาธิแต่ละสัปดาห์เพิ่มมากขึ้น ตามลำดับ จากนั้นครูจัดกิจกรรมในขั้นที่ 2 ขึ้นมา โดยครูเชื่อมโยงกิจกรรมไปยังกิจกรรมเรื่องที่ทำในแต่ละสัปดาห์ โดยการเล่าเรื่อง เล่านิทานให้เด็กปฐมวัยฟังเด็กมีความสนใจและตั้งใจฟัง แต่ยังพูดแทรกกันระหว่างเพื่อนเพื่อ แสดงความคิดเห็น เมื่อครูเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของเด็กปฐมวัยเรียบร้อยแล้ว ครู หยิบวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการทำกิจกรรมขึ้นมาและอธิบายให้เด็กฟัง เด็กทำความเข้าใจกับ กิจกรรมจากนั้นครูนำอุปกรณ์แจกให้เด็กคนแรกเพื่อส่งต่อให้กันและกัน โดยการรับ-ส่งเด็ก ต้องไหว้ทั้งรับและส่งในการทำกิจกรรมนี้เป็นการฝึกให้เด็กได้เชื่อมโยงความสัมพันธ์กันและ กันทำให้เกิดความรัก สามัคคี ซึ่งสอดคล้องกับชลลดา ทองทวีและคณะ (2551) ที่กล่าวไว้ว่า เด็กจะต้องได้เรียนรู้เรื่องความสัมพันธ์ โดยได้เรียนรู้ที่จะเข้าใจสังคม (social literacy) และ เข้าใจอารมณ์ (emotional literacy) ในช่วงสัปดาห์แรกเด็กสนใจกิจกรรมมากับมากจนลืม การไหว้ รับไหว้กันและกัน เด็กสนุกสนานในการทำกิจกรรม เชื่อมโยงความสัมพันธ์กันและ กันได้เป็นอย่างดี ในขั้นสอนครูดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตาม แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาโดยครูจัดกิจกรรมที่ทำให้สร้างพฤติกรรมการแบ่งปัน เช่น การ ทำงานเป็นกลุ่ม ทั้งกลุ่มเล็กกลุ่มใหญ่ สร้างกิจกรรมที่ทำให้เด็กมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น กันและกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เด็กได้ดึงเอาความรู้เดิมที่เกี่ยวกับการเรียนรู้สิ่งใหม่นำ ออกมาใช้สร้างความรู้ ความเข้าใจกับสารสนเทศใหม่ที่ได้รับ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มี เป้าหมายชัดเจน สร้างความไว้วางใจ ให้การยอมรับ การคิดบวก การช่วยเหลือเกื้อกูล การให้อภัย กล้าเผชิญความจริง กล้าทดลองสิ่งใหม่ ความสนใจของกิจกรรม การพูดคุย แลกเปลี่ยนกับเพื่อน การเล่าเรื่องในการจัดกิจกรรมต้องเป็นกิจกรรมที่มีความต่อเนื่อง เชื่อมโยงหรือสัมพันธ์กันของเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีความสามารถในการคงสมาธิได้ยาวนาน โดยเด็กแบ่งหน้าที่ร่วมกันวางแผนในการทำกิจกรรม และลงมือปฏิบัติกิจกรรมอย่างอิสระ ครู มีบทบาทในการกระตุ้นให้เด็กร่วมกันวางแผนเสนอความคิดและชมเชยเมื่อเด็กได้ลงมือ กระทำหรือเกิดพฤติกรรม ซึ่งก่อนการจัดแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตต

ปัญหาการศึกษาเด็กมีพฤติกรรมการเล่นไม่แบ่งอุปกรณ์ให้เพื่อน และแย่งวัสดุอุปกรณ์กันทุกครั้งที่ทำกิจกรรม ช่วงระหว่างที่เด็กปฐมวัยได้รับการจัดแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษานั้น เด็กมีพฤติกรรมการเล่นวัสดุอุปกรณ์กันน้อยลงจนสิ้นสุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมการเล่นเพิ่มมากขึ้น ไม่แย่งวัสดุอุปกรณ์ในช่วงทำกิจกรรม ช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนขอร้องหรือไม่ขอร้อง และในขั้นสุดท้ายขั้นที่ 4 ขั้นสรุป ครูให้เด็กได้สรุปและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นชื่นชมผลงานตนเองและผู้อื่น การขอบคุณกันและกัน ในระหว่างจัดประสบการณ์การเรียนรู้เด็กไม่กล้าแสดงออก ไม่ยอมพูดคนเดียวข้างหน้า ครูกระตุ้นโดยการให้กำลังใจและให้เพื่อนให้กำลังใจกันและกันด้วย ช่วงสัปดาห์ใกล้สิ้นสุดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เด็กกล้าแสดงออกมากขึ้น ขออออกมานำเสนอผลงานตนเองก่อนทุกครั้ง จากการสังเกตพฤติกรรมการเล่นของเด็กปฐมวัยในแต่ละสัปดาห์ การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา โดยก่อนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเด็กมีการแสดงพฤติกรรมแย่งวัสดุอุปกรณ์ ไม่แบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ ไม่พูดชักชวนเพื่อนทำกิจกรรม ไม่สามารถรอคอยวัสดุอุปกรณ์จากเพื่อนได้ ระหว่างได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เด็กแบ่งปันวัสดุ อุปกรณ์ของตนเองให้กับเพื่อนโดยที่ครูคอยแนะนำ เด็กๆทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกับเพื่อนมากขึ้น ภายหลังได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เด็กมีพฤติกรรมการเล่นวัสดุ อุปกรณ์ของตนเองให้เพื่อน เด็กช่วยหยิบวัสดุหรืออุปกรณ์ให้เพื่อน เด็กมีการทำกิจกรรมเป็นกลุ่มโดยเด็กพูดชักชวนกันให้มาทำกิจกรรม เด็กสามารถรอคอยวัสดุอุปกรณ์เมื่อเพื่อนใช้งานเสร็จได้ เด็กมีพฤติกรรมการเล่นเพิ่มมากขึ้น แต่ในช่วงสัปดาห์แรกครูต้องคอยต้องยับยั้งๆ พฤติกรรมการเล่นของเด็กปฐมวัยจะเกิดขึ้นเอง ดังที่ครอกและลามม์ (ลักคะณา เสนอฤทธิ์. 2551; อ้างอิงจาก Krogh; & Lamm.1983) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีของตามมอน และแซลแมนไว้ว่า การแบ่งปันและการให้ของเด็กอายุ 4-6 ปี จะยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและยึดรูปธรรม เด็กจะมีความรัก และห่วงหาสิ่งของที่เป็นของใช้ของตนเอง และมักชอบสิ่งของอย่างเดียวกัน ดังนั้น สิ่งของที่แบ่งปันให้เพื่อน จึงเป็นสิ่งที่ไม่ชอบ การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เป็นการจัดประสบการณ์ที่ทำให้เกิดสมาธิก่อนการทำกิจกรรม เด็กได้ปฏิบัติด้วยตนเอง เป็นเกิดโอกาสให้เด็กได้เล่น และมีปฏิสัมพันธ์กันโดยการพูดหรือการกระทำภายใต้กติกาข้อตกลง ซึ่งเนื้อหาในแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเล่นของเด็กปฐมวัยเพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ

2. พฤติกรรมการเล่นของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา หลังการจัดประสบการณ์ มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องมาจากกระบวนการทำกิจกรรมต่างๆ อย่างมีขั้นตอนที่เป็นระบบชัดเจน จากกิจกรรมการเรียนรู้โดย

อาศัยการฝึกสติ การมีสมาธิ การกำกับสติและหาวิธีการที่เหมาะสมมากระตุ้นให้เด็กได้คิด โดยการตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กหาคำตอบการอภิปรายร่วมกัน การทำงานเป็นกลุ่ม มีสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย เด็กสามารถตัดสินใจด้วยตนเอง จนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิด เด็กสามารถในการนำข้อมูลต่างๆที่ได้มาจากการรับรู้ ประสบการณ์และความเข้าใจ มาจัดระเบียบเรียบเรียงให้เป็นระบบ เด็กเกิดความรัก ความเมตตา เกิดพฤติกรรมการแบ่งปันตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ Davidson (2012) ที่กล่าวว่า ความรักความเมตตาและการเอาใจใส่ การฝึกอารมณ์และความมุ่งมั่นตั้งใจ การฝึกจิตตปัญญาอย่างเป็นระบบก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการทำงานของสมองและโครงสร้างของร่างกายช่วยเสริมสร้างพฤติกรรมทางสังคมและเพิ่มความสำเร็จด้านการเรียน ในเด็ก จากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาเด็กมีพฤติกรรม การแบ่งปันที่เปลี่ยนแปลงไปจากสัปดาห์แรกๆ เช่น การสังเกตเด็กกล้าแสดงออกมากขึ้น กล้าพูด ชักชวนให้เพื่อนใช้วัสดุอุปกรณ์ทำกิจกรรม แบ่งวัสดุอุปกรณ์ให้เพื่อนขณะทำกิจกรรม รอคอย เพื่อนให้ใช้วัสดุอุปกรณ์ได้ และร่วมกิจกรรมกลุ่มกับเพื่อนจนเสร็จ รูปแบบของพฤติกรรมเด็ก ปฐมวัยที่ปรากฏในขณะที่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน คือการร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นกลุ่ม การเป็นผู้มีใจกว้างขวาง ซึ่งแสดงออกมาในรูปแบบแบ่งปันสิ่งของและการเห็นอกเห็นใจ ซึ่งแสดงออกมาในรูปแบบของการช่วยเหลือลอบโยน

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่มีต่อพฤติกรรม การแบ่งปันของเด็กปฐมวัย จะเห็นได้ว่า หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการแบ่งปันไปในทางที่ดีขึ้น เด็กมีความสามารถในการกำกับสติ การมีสมาธิทำให้จดจ่อกับกิจกรรมเพิ่มมากขึ้น ส่งเสริมให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและกันสร้าง พฤติกรรมการแบ่งปันที่ดีขึ้น ดังนั้นเด็กปฐมวัยจึงมีพฤติกรรมการแบ่งปันสูงกว่าก่อนจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ จึงส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 สภาพแวดล้อมขณะที่จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิด จิตตปัญญาศึกษาเป็นสิ่งสำคัญควรเลือกสถานที่ ที่เงียบสงบปราศจากสิ่งรบกวน เพราะจะทำให้เด็กปฐมวัยมีสมาธิในการทำกิจกรรม ในการสังเกตพฤติกรรมการแบ่งปันของเด็กปฐมวัยไม่ควรสังเกตเด็กปฐมวัยจำนวนมากพร้อมกัน เพราะจะทำให้การสังเกตเด็กมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชนิตา อิศรเสนา. (2557). การศึกษาผลการจัดกิจกรรมโดยใช้ทฤษฎีสร้างสรรค์ด้วยปัญญาที่มีต่อพฤติกรรมสังคมด้านการแบ่งปันของเด็กปฐมวัย. เชียงใหม่ : โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- ปราณี อ่อนศรี. (2557). จิตตปัญญาศึกษาการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ในศตวรรษที่ 21. วารสาร พยาบาลทหารบก, 15.(1) น. 7-11.
- ธนาธิล ชัยโกวิท. (2551). หนังสือรวบรวมบทความการประชุมวิชาการประจำปี 2551 เรื่องจิตตปัญญาศึกษาการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์. กรุงเทพฯ: โครงการศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชลลดา ทองทวีและคณะ. (2551). บทความการประชุมวิชาการประจำปี 2551 เรื่องจิตตปัญญาศึกษาการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์. กรุงเทพฯ: โครงการศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ลักกะณา เสโนฤทธิ. (2551). ผลการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย. บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Davidson (2012). *Contemplative practices and mental training: Prospects for american education*. Retrieved from <http://www.investigatinghealthyminds.org/>

